

ԱՐԴԻ ԿԵՆԱՑ ՄԵՔԵՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ

ԵՒ

ՄԵԾԱՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՔ

(Տես յ'էջ 86)

ԱՐԻՍԵԱՆ վաճառականութեան այս երկու հսկայից քով, միւս ալ մէն առններն փորրիկ կ'երևին, և իւրենց կրած փոփոխութիւնք շունին միտնեալ կարեւորութիւնը: Սակայն համոտ ակնարկ մը ձգենք նաև անոնց վրայ: Գեղանի պարտիզպանոհի (La belle jardinière) կոչուածը՝ որ երրորդ է ըրած գործառնութեամբք Պարիսու վաճառանոցաց մէջ, ժամանակաւ ամենէն հնազոյն հաստատութիւնն է: Փորր վաճառատուն մ'էր 1826 ին, որոյ կալուածատէրն առաջին գաղափարն ունեցաւ պատրաստ զգետներ վաճառելու: Երեսուն տարի վրայ անցնելէն ետքը, վաճառատունը քսանըհինգ տուն կը գրաւէր, և երեք միլիոն փրանկի անուանական գրամագլուխ ունէր: Բեսասն որ Պարիսոյի մահուընէն ետքը իր տեղն անցաւ, և ցայսօր նոյն հաստատութեան ուղղչն է և կառավար, 1866 ին հիմակուան տեղը փոխադրեց, որ քաղաքին կեդրոնն ըլլալով և նորանոր կարգաւորութեամբք՝ զործերը մեծ ամուսն ունեցան և արագաբար. և այսօր տարեկան գումարն 38 միլիոն փա. կը հասնի: Բաժնէթուղթը, յորոց ամէն մէկը 50,000 փր. էին, 250,000 ի բարձրացան, և վեցհարիւր տասներորդ մասի բաժնուեցան. որոց իւրաքանչիւրը զրեթէ 4000 փա. շահ կը բերէ: Վաճառատան բերած զուտ շահը 2,400,000 փա. է, և զործառնութեանց համեմատութեամբ՝ հարիւրին 6:30 շահ կ'իյնայ: Երբ այսպիսի հաստատութեանց շահաւոր ըլլալը զրեթէ ապահովեալ կը համարուէր,

նոր ընկերագրութեան մը կազմութեամբ հիմնուեցան Պարնան վաճառանոցք. և առաջին գաղափարն ունեցաւ Յ. Յալիւզոյ, 1865 ին 300,000 փա. դրամազլխով, որ ի վերջ առաջին տարւոյ արդէն բոլորովին սպառած էր: Սակայն ինք չի վճատելով, զործը քիչ ատենուան մէջ նորէն կարգի դրաւ, 1881 ին հրըդեհէն ետքը, ընկերութիւն մը հաստատեց երեսունըհինգ միլիոն դրամազլխոյ պարտաւորակ կամ բաժնէգին թղթերով, և հիմայ միւս յիշուած հաստատութեանց հաւասար յարգ և ապահովութիւն ունի:

Իսկ Սամարտահին (La Samaritaine) արդիւնք է զարմանալի հաստատամիտ գործունէութեան կոնյակ ամուսնաց, որ առջի բերան շատ չափաւոր կերպարանքով սկզբնաւորութիւն տալով գործոյն, յաջողեցան ապահովաւորալի կերպով բարգաւաճեցընել: 1874 ին՝ քառասուն պաշտօնակատարք ունէին ի վաճառանոցին, 800,000 փա. զործ տեսնելով տարին. որ 1877 ին ելաւ մինչև 1,700,000 փա. 1881 ին վեց միլիոն, 1888 ին տասն և եօթը միլիոն, 1890 ին քսանըհինգ միլիոն, և անցեալ տարի 35 միլիոնի վաճառք եղաւ: Միլիոններու տէր է հիմա կոնյակ, և թերևս իր վաճառատուն զործերուն նկատմամբ ունեցած առջի աշաւորով արթնութեան կը պակսի, վասնզի 1889 ին իր կեդրոնական 'գանձապահը' որ ձիրնթացից մէջ կը խաղար, կըցաւ արկղէն երկուք աւ կէս միլիոն վերցընել առանց տիրոջ անգրագաւանալուն:

Այս վաճառականական մեծամեծ հաստա-
տութեանց գործելուն կերպը ուսումնասիրե-
լով, յառաջ քան զամենայն կը նկատենք որ
Իւրաքանչիւր բաժին մասնաւոր վաճառատուն
մէկ, և գլխաւոր տանը մասն: Վերասե-
ռուչ, կամ գործադիր ժողովն, ամսոյն ա-
ռաջին օրը կը սահմանէ թէ Իւրաքանչիւր բաժին
ո՞րչափ գումարի պարտք կրնայ առնուլ մինչև
միւս ամսոյն սկզբնաւորութիւնը: Այս կէտն
որոշելով, բաժնին գլխաւորը գրեթէ բացար-
ձակ ազատութիւն ունի գործելու, և ապրանք
գնելու համար յաճախ բացակայ է: Ապրանքի
գնումը բնականաբար այնչափ մեծ գումարնե-
րու կ'ըլլան, որ իրաւամբ զբաւցուած է թէ
մեծամեծ վաճառանոցք տէրութեան կողմանէ
տրուած օգնականութենէ աւելի շահաւորք են
ազգային ճարտարութեանց յառաջադիմու-
թեան: Ալքատ կամ հաւատարակչութիւնն
կորսնցընող գործարանի տիրոջ մը համար
Լոսվրի կամ Դիւրագիւն վաճառատնից կող-
մանէ տրուած ապրանքային վաճառարութեան
թղթեր՝ սկիզբն և վերադարձ են բաղաւա-
րութեան, վասն զի անոնցմով առնէ տեղ և
ամենու աչքին վարկ կ'ունենայ:

Վաճառք երբ կը հասնին ի վաճառատունն,
ընդունողք կը նշանակեն մանր քննելով ծաւ-
րութեան և քանակութեան չափը: Առանց
հաշուի մէջ գնելու Պարիս քաղաքէն տրուած
վաճառքը, զաւտէն կամ արտադրմանէ
Դիւրագիւն մտած ապրանքային ծանրութեան
չափը 6, 500, 000 հազարազարմի կը հաս-
նի, և 87, 000 հակերու ծարրուած:

Չափն ու քանակութիւնը նշելով, իւրա-
քանչիւր բաժին գործակատաբք կը ստուգեն
նաև վաճառուց որպիսութիւնն, ու յետոյ մասն
մի կը զետեղեն վաճառատանց մէջ, և միւս
մնացածը պահեստի տեղումնը, որ իւրաքան-
չիւր բաժնին յատակին վրայ շինուած են,
Հարկ է ապա նոր հասած վաճառուց գինն
որոշել: Այս նկատմամբ պէտք չէ երբեք են-
թադրել թէ մեծ վաճառատուն մը կրնայ աւ-
զածին պէս գիները իջեցընել՝ իրեն մըր-
ցակիցները կործանելու համար, կամ բարձ-
րացընել իւր շահը աւելցընելու մտքով: Եւ
որովհետև յաճախօրք առնէ մէկ վաճառատան
ցուցակը ձեռուընդին ու գիները աչքի առնլ

ունին, տէր մը չի կրնար իր ապրանք գինը
բարձրացընել, եթէ չուզեր որ անոնց վաճա-
ռումը մէկէն դադրի: Ուստի բաժնից գլխա-
ւորք գինին ճշդիւ իրենց մասնաւոր ապրա-
նաց գինը միւս մրցակցայ խանութներուն
մէջ, որով և շատ անգամ կը հանդիպի որ
վաճառաց արժէից գինը ամէն խանութնե-
րուն մէջ հաւասարապէս կ'իյնան քիչ օրուան
միջոցի մէջ: Բայց որպէս զի ամէնք նոյն
գնով չվաճառեն, շատ տուներ սովորութիւն
ունին այնպէս կարգաւորել՝ որ այլևայլ վա-
ճառանոցաց մէջ ծախուած մի և նոյն ապ-
րանաց վրայ իրարմէ քիչ մը պակաս կամ
աւելի գնաց տարբերութիւն ըլլայ:

Մեծ վաճառատանց իրարու հետ ունեցած
այս համերայխութիւնն, արգելով որ իրենց
մէ մէկը կարող կ'ըլլայ աւելցընել ինքիմէ
գինը, կը բռնադատէ որ ամէնքը մէկէն ի-
ջեցընեն ապրանքի մը գինը, երբ մէկը ու-
րոշած ըլլայ ընել զայն, թէ և կորստեամբ
և կամ նիւթը գովելու (réclame) նպատա-
կու: Բայց երբ այսպիսի կորուստներ յաճախ
ըլլան, բնականաբար ոչ ոք չուզեր աշխա-
տանքը և զրամը սպասել՝ պարզապէս ուրիշ
բարեւոյն համար առանց իր շահը ունենալու:
Բաժին մը որ ամենին շահ չարտադրեր,
ձեռնոցացն է, որ կը վաճառուին լոկ յաճա-
խօրք վատըրկելու համար. որովհետեւ ընդ-
հանրապէս կը վաճառուին՝ մատակարարողաց
գնոյն վրայ չորս առ հարիւր շահով: Իսկ գոր-
ծառնութեանց վրայ եղած ծախք՝ սովորաբար
16 կամ 17 առ հարիւր կը հաշուին, ըսել
կ'ըլլայ՝ որ ձեռնոցաց բաժին 12 կամ 13
առ հարիւր կորուստ ունի:

Այս և իցէ նիւթոյ զուտ շահը կը փոփո-
խուի ըստ մասին որով կը մտնէ ընդհա-
նուր ծախուց մէջ: Սակայն այս ալ մոռնալու
չէ՝ որ արդի վաճառանոցաց մէջ կը տիրա-
պետէ գերագոյն օրէնքն սուշութեան և խնդ-
րանաց. գնողքն են գիններն իջեցընող և
բարձրացընող՝ համեմատաբար ապաւաննե-
կ'ըլլան, և վաճառատէրը չի կրնար, առանց
յաճախօրքը զայրացընելու, ուզած ատեն ա-
պրանք գինը բարձրացընել, կամ անոնց
վաճառումը ուշացընելու՝ մինչև որ նորը

հասնի, կամ շահը անեցրնելու պատճառաւ :
 Նորերկրի վաճառատեղեաց մեծ վստահը՝
 հաշիւները կարգի գնելու արարողութիւնն
 (liquidation) է, այսինքն խրախանչիւր եւ
 զանակին վերջը ցած գներով մնացած ապ-
 րանքին վաճառումը : Նախկին մամանակաց
 փերեգակը չէին կրնար յանձնառու ըլլալ
 այսպիսի մեծ զոհի մը : Բայց արդի վաճա-
 ռատունք զիտեն օգտուիլ նաեւ անկէ՝ դա-
 տաստանական հաշիւ կտրողներէ և սնան-
 կացած վաճառականներէ բազմամթեր ապ-
 րանք ծախու առնելով աժան գնով և իրենց
 շահովը վաճառելով : Բայց հաշիւներու մաք-
 րութեանն համար քի վաճառ գրուած ապրա-
 նաց մէջ՝ որոշեալ գիններու գրութեան հե-
 տեւելու է : Ատեն մը կրպակաց գործակատա-
 րաց կը յանձնուէին այսպիսի վաճառք, մեծ
 միջնորդչեայ տալով, որ յառաջատական (pro-
 gressive) կ'ըլլար վաճառուած նիւթոց բարձր
 կամ ցած գնոյն համեմատ, կամ անոնց քիչ
 կամ շատ փակասաւոր ըլլալուն : Իսկ հիմայ գի-
 ներն հաստատուն է անփոփոխ են, ինչպէս
 նաեւ գործակատարաց ընդունած միջնորդչեայն :
 Որ և իցէ պաշտօնատար, որ գնողը առ ար-
 կղըն կ'առաջորդէ, ուր պիտի վճարէ գինը,
 ներկայացրնելով վաճառման տոմսակը, ունի
 իր շահը, որ բաժնից համեմատ կը զանա-
 զանի հարիւրին երկուքէն մինչև առ հինգ :

*
 * *

Իրենց բարեկարգ կազմաւորութեամբն՝ այս
 ընդարձակ մթերանոցք ունին նաեւ անհատա-
 կանութեան խայթը, և ընկերագրութեանց
 այժը : Վաճառմանց նկատմամբ՝ մանրամաս-
 նութիւնը վերջին կէտին հասած են : Եւսնա-
 կատար պաշտօնեայն մանր վաճառական
 մ'է, որ թէպէտ վաճառածին վրայ քիչ կը
 շահի, բայց կորստեամբ ալ բան չի վաճառեր :

Տարուէ տարի Դիպրագնի քաւառաց մէջ
 ըրած վաճառուց առաքմանց թիւը միլիոնի
 մը կը հասնի : Պարբեաւ մէջ իւրաքանչիւր
 գնողի սունը յանձնուած ծրարք՝ տարին չորս
 միլիոնի կը գումարին : և եթէ ասոնց վրայ
 աւելցընենք ուրիշ երեք միլիոն ծրարք զոր մայ-
 րաքաղաքին յանախորդք անձամբ տներնին
 կը տանին, եօթն միլիոնի կ'ելնէ վաճառուած

ծրարից թիւը, և ուրոց իւրաքանչիւրը միլիոն
 հաշուով քսան փրանկի արժէք ունի : Վա-
 ճառուած նիւթոյն գալով, տարակոյս չի կայ
 որ շատ աւելի է անոնց թիւը : Բայց վաճա-
 ռատունը որ գիտէ զայն և ոչ ետեւէ է գիտ-
 նալու : Որովհետեւ շատ սուղի կը նստի իրեն
 այսպիսի վիճակագրի մը հետապնդութիւնը :

Մեծ վաճառատանց մէջ Գեղանի պարտիզ-
 պանոնն է միայն ուր աւելի մանրամասն հաշիւ
 կը բռնուի վաճառուածներուն : Չի ոչ միայն
 գիտեն թէ անցեալ տարւոյ մէջ 180,000
 բանկոնք վաճառուեր են, 280,000 տարատ,
 300,000 վերագրեցտ, այլ նաեւ ամէն
 նիւթ՝ ըլլայ յիսուն հարիւրորդի փողպատ,
 իր կարգին թիւն ունի, որով տոմարէ տո-
 մար անցնելով, կրնայ իմացուիլ թէ երբ չի-
 նուած է, ո՛ր գործատրէն : Կամ տեղեկա-
 նալ մատակարարողին անունն, զինք և նախ-
 նական նիւթոց որպիսութիւնը : Աւելի պարզ
 է Դիպրագնի, Լուվրի և ուրիշ մեծ վաճա-
 ռատանց հաշուակալութեան կերպը : Ամէն
 սրկողպպտն օրական երկու գիրք ունի դիմացը,
 որոնց մէջ շուտով մը կը նշանակէ գործակա-
 տարաց ձեռքով եղած վաճառումներն : այս
 երկու օրական տոմարներէն մին՝ առջի օրը
 կը գործածէ, և երեկոյին կը յանձնէ վե-
 բաքնութեանց պաշտօնարանին : հետեւեալ
 օրը միւս տոմարը կը գործածէ, և երրորդին
 դարձեալ առջինը, որ երկրորդ առաւօտ կըր-
 կին իրեն կը յանձնուի : Վերաքննութեան
 պաշտօնէից գործն է ամբողջ օրն աշխատիլ
 իւրաքանչիւր բաժնին մասնաւոր հաշուեմա-
 տներին մէջ անցընելու իրենց վերաբերեալ
 գումարը, և վաճառող այլեայլ գործակատա-
 րաց յանձնել միջնորդչեայն որուն իրաւունք
 ունին : — Այս գործը զիւրացընելու հա-
 մար, արկղոցաց գլուխ կեցողներուն գիրքը՝
 իւրաքանչիւր իշին վրայ յիսունական սիւնակը
 ունի, որոնց ամենուն գլուխը այլոսրբին առաւ
 մը կ'որոշէ և կ'իմացընէ մասնաւոր բաժին
 մը : և կեցողնական հաշուեկալութիւնը ա-
 նոնց յամենուն կ'անցնէ հաշուեկալութիւնը մէջ
 իրեն պատկանածը, առանց մանրամասն նը-
 շանակելու ամէն մէկ վաճառուած նիւթը :

Էստեղով դուրս քաղաքին մէջ բաշխելի ծը-
 րարք, բոլորը մէկտեղ մը կը հաւաքուին :

Այս գործը Լուսիի մէջ ինքնիրեն կ'ըլլայ ամենանաթարտար մեքենական արտաւտով մը, որ կը կայանայ սովորեալ փայտեայ խողովակայ զրովեան մը վրայ, կտուէ երկգնեալ մեքենայ փոփոխակի տասիճաններով, երկու տանցից վրայ հորիզոնական ուղղութեամբ զառնայով: Մըտար կը կապեն և արդ տառերով նշանակելով հասցէն, պաշտօնակառարին մէկը կը նետէ խողովակին բերնէն ներս, որ իջնելով կը հասնի մինչև մերձատար երկը, որ կը տանի ի բերան երկրորդ խողովակին, և այսպէս մինչ ի միւսն և հետևաբար. որով շէնքին ամենէն հեռուոր անկիւններէն կ'իջնեն ծրարը ի գետնայարկն ուր է տեղի աւարման վանառաց, և կը թափուին օտոյի մը վրայ, և արդ չորս կողմն եղող բաժանարար ծառայք կ'առնուն ծրարը, երեսագիրը կը կարգան, և իւրաքանչիւր թաղից յատուկ հոսպատի մը մէջ գնելով կը փախադրեն ի կառու:

Դիտարգնի յատուկ սայլից թիւը, տեղելով նաև ձեռքով շարժողներն, ինտուսիւսութ են, որոնց համար վաճառատունը յառկապէս 150 երկվար կը պահէ, 100 ալ վարձով կը ծառայեցընէ, 65 ալ կառապան և ձիադարման: Իւրաքանչիւր կառք երկու շրջան կ'ընէ օրը, մէկ բաժանարարով մը, որ ամէն օր քաղքին մի և նոյն թաղից շրջապայտութեամբ կատարելապէս կը ճանչնայ ամէն տեղ, և ինչուան թէ ո՛ր և որպիսի՝ յաճախորդացը վստահիլ ուշացընելով վատահոգութեամբ վճարումը, և յորոց պէտք է որ մէկէն առանց սպասիկ մը թողլու նոյնհետայն պահանջել:

* *

Վաճառմանց մեծագոյն մաս մ'ալ թըղթակցութեամբ կ'ըլլայ: Տաճըհնիզէն տասնէութ հազար մարդկանց մէջ որ ամէն օր կը մտնեն ի Դիտարգնի և ի Լուսի, չորս հինգ հազարը բան մը չեն գներ. բայց ամէն օր միջին չափով չորս հազար նամակ կ'ընձրունին, որ չերեցող յաճախորդաց պատուէրը կամ յանձնարարութիւնը կը բերեն: Այդ նամակաց սակաւը Պարիսէն են, և մեծագոյն մասը զաւտներէն: Լուսիի տարեկան

հարիւր քսան միլիոնի քործառնութեանց քսանը՝ զաւտաց հետ են, տասնը արտաւաճմանի. իսկ Դիտարգնի երկվարեաց միջոցով բրած առաքումները՝ քառասուն միլիոն կը հաշուին, բովանդակ վաճառման վրայ, որ 150 միլիոն է. Սամարաիին ինը միլիոնի արտահանութիւն ունի, երեսունըմեց միլիոնի վաճառման վրայ, իսկ Գարաան տասնըորս ի վերայ երեսուն և հինգի: Յնչպէս կը տեսնէ ընթերցողն, ըստ վաճառատանց՝ վաճառող արտահանութեան համար մատուցելուն փոփոխութիւն կը կրէ յիսունը հինգէն քառասուն առ հարիւր, Բայց Պարիսէն զուր ելած օպրանաց ճիշդ հաշին ի մանալու համար՝ պէտք է յաւելու այն ծրարներն, զորս զաւտացիք և մայրաքաղաքին անցաւոր օտարականք մեկնելու տունն հետերնին կը տանին:

Այս արտահանութեանց մեծ կենդանութիւն և շարժում տուաւ Բուսիկոյ՝ 25 փրանկէ վեր եղող սացմանց ճամբուն ծախքը վրան առնելով: Մեծ վաճառատանց արտաւաճմանի մէջ տարածումը առուել կամ նուազ է ըստ աշխարհաց. ի Ռուսիա՝ սակաւ է կարեւորութիւնը, մօտից արգելական օրինաց խտութեամբ. ի Զուիցերի, Սպանիա, Պորտուգալ, Իսպանիա՝ քանի որ մաքսային նոր կանոնը դրուած չէին, պարիսեան մեծ վաճառատանց յարաբերութիւնը շատ աւելի ընդարձակածաւալ և շահաւէտք էին երկրին ճարտարութեան:

Որովհետեւ հարկ է որ նամակաց բաշխմանը որչափ կարելի է շուտով ըլլան, երկու հարիւր յիսուն պաշտօնատարը սահմանաւած են առ այս, որոց զործն է թղթերը բանալ և ըստ իւրաքանչիւր բաժնից բաշխումը ընել: Մեծ դործ է նաև առաքելի նմուշից (echantillon) պատրաստութիւնը, որոց թիւը տարին երկու հարիւր միլիոնի կը հասնի: Վեց մեքենայք զոթիմ ամէն ժամ երեսունուերկու հազար նմուշ կը կարեն, և զանոնք կպցընելու, գինը վրանին նշանակելու համար զբաղած են հարիւր տասը քործաւոր կանայք, և քառասունի չափ քործակատարք: Անթիւ տեսիլք ապրանաց ունենալովը՝ Դիտարգնի օրական ամենէն նուազ 250,000 փրանկի

վանաք ունի, և որ երբեմն կը բարձրանայ մինչ 2,600,000 փրանկի։ Իւրաքանչիւր բաժնից յաջողութիւնը կը զանազանուի ըստ նորութեան վաճառուց, եղանակին, և յաճախորդաց ախորժակին։ և կը հանդիպի որ մերթ շահաւոր վաճառք մը՝ այսօր առջի յարգը չունին կամ բոլորովին աչքէ ելած են։ Սակայն ընդհանրապէս գործածութեանց շարժումը օր ըստ օրէ անելու վրայ է։

* *

Մեծ վաճառատանց մէջ ըստ նիւթոց հաճախակալութիւն չըլլալուն՝ մատակարարութիւնը չի կրնար ի ֆառ իրենց եղած գողութիւններն, և որ անտես կրնան մնալ նաեւ այլևայլ բաժնից վերակացու պաշտօնեաներէն, եթէ պակսածը մեծ և նշանաւոր չըլլայ։ Մատակարարութիւնը կը համարի որ եթէ այն պակսածներն՝ իբրեւ կորուստ նշանակէ, աւելի շահաւոր կ'ըլլայ իրեն քան թէ կէս միլիոն փրանկի ծախքը՝ գողութեանց յայտնութեան մասնաւոր պահպան անձանց վճարքի համար։ այլ կը ջանայ որ վաճառատան պաշտօնէից արթննալ և աշաւորջ հսկողութեամբ որչափ հնար է հեռի ընէ գողութեանց վտանգը։ Երբ պաշտօնեայն կը նկատէ զոք, — և և որ ընդհանրապէս կանայք են, — որ գողութիւն մը կ'ընէ, մէկէն վաճառանոցին մէջ վրան չի հասնիր, որովհետեւ շուտով կրնայ վերուցածը գետին ձգել, կամ պնդել թէ արկղին գլուխը կեցողին կ'երթայ վճարելու։

Իսկ երբ զուրս ելնելով բաւական կը հեռանայ, նայն ատեն ոստիկանութեան ձեռք կուտայ գողը, այն ատեն կամ կը խոտովանի յանցանքը, և կամ եթէ ժխտէ՝ ոստիկանութեան անձը մերձաւոր տնէ դռնապանուհի մը կանել կուտայ, ու փրանկ մը վճարելով՝ յանցաւորի անձին վրայ հետազօտել կը պատուիրէ։

Գողութեանց թիւը կը զանազանի ըստ վաճառատանց։ Գեղամի պարտիզպանոհայն մէջ գրեթէ չհանգիպիր։ շատ շատ յաճախորդներէն ոմանք տարին մէյմը հին վերարկունին կը ձգեն նոր մը տեղը հետերնին տանելով։ 1893ին Դիպրագնի մէջ 662 գողութիւնք եղան, իսկի Լուվր 467, իսկ անցեալ տարին աւելի բազմաթիւք կրկին վաճառանոցաց մէջ ալ։ Եթէ այս թիւերուն վրայ ուզենք յաւելուլ նաեւ անյայտ մնացած գողութեանց թիւը, և իւրաքանչիւր վաճառատան վրայ միջին հաշուով 2000 գողութիւնք ենթադրելով, վրայէ վրայ յիսուն փրանկի զին նշանակելով, 100,000 փրանկի կը հասնի ամբողջական հաշիւը։

Յաճախորդաց շնորհուած արտունութիւնք բաներուն չեկած ապրանքը ետ դարձնելու, բաւական ծանր է տեսարց։ որովհետեւ կը գտնուին այնպիսիք՝ որ զեղծանելով աւարի մը քովերին պահելն ետքը կը յանձնեն։ Ասով հանգերձ, անտարակոյս է որ շահավաճառի մեծ գիւրութիւն է և յաջողութիւն, և վերջընելը ֆասակար։

Շաքայարելի։

ՀԱՅ. — ՌՈՄ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ 1895 թուականին Զրիստոսի. խմբագրեալ ի Տ. Ղևոնդ խահաւայ Փ. Գ. Գ. թարգմանեալ ի Ռոմանիւրէժ Ժամօթութեամբք և զխոնիօք ի Լուսիկ Սիմօն-Գեորգի երբեմն ուսուցիչ նաչի հայ վարժարանին. Տպգր. Ղևոնդ խահաւայ Փ. Գ. Գ. — ԿԱԼԱՏ։

